

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Topsectoren en
Industriebeleid



Datum
28 november 2023
Kenmerk
DGBI-TOP / 41394850

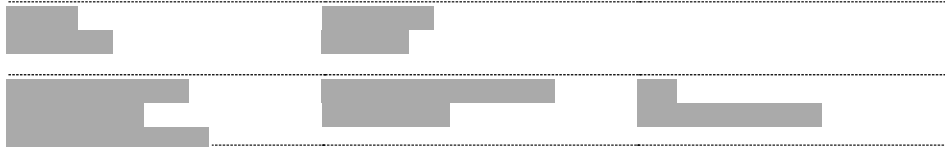
nota

Rapportage Industrieel Participatiebeleid 2021-2022

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute



Mede namens/met akkoord van het Ministerie van Defensie

Aanleiding

Volgens afspraak wordt de Tweede Kamer iedere 2 jaar geïnformeerd over de resultaten van het Industrieel Participatie (IP)-beleid. In december 2021 is de Kamer over de jaren 2019 en 2020 geïnformeerd. In de tussenliggende jaren wordt alleen een interne rapportage opgesteld. In de bijlagen treft u de rapportage aan over 2021 en 2022. In de rapportage wordt, naast de resultaten, ook ingegaan op de beleidsmatige ontwikkelingen op zowel nationaal als internationaal niveau die van invloed zijn op het IP-beleid.

Advies

U kunt kennismaken van de rapportage Industrieel Participatiebeleid 2021-2022. Uiteraard zijn wij bereid om, indien gewenst, de resultaten nader toe te lichten.

Kernpunten

- Het IP-beleid van het ministerie van EZK is één van de belangrijkste instrumenten uit en essentieel voor het realiseren van de in de Defensie Industrie Strategie geformuleerde doelstellingen.
- De jaarrapportage bestaat uit een openbaar en uit een (commercieel) vertrouwelijk deel met gegevens over individuele bedrijven. Daarnaast worden in vertrouwelijke bijlage 2 een aantal aansprekende IP-voorbeelden gepresenteerd.
- Het openbare gedeelte van de rapportage is op ambtelijk niveau afgestemd met het ministerie van Defensie.

Ontvangen BBR

- In het openbare gedeelte van de rapportage worden de kwantitatieve resultaten van het beleid gepresenteerd. De gerealiseerde 'omzet' van de Industriële Participatie (IP) bedroeg voor 2021 en 2022 respectievelijk € 321 en € 348 miljoen.
- Vanaf 2018 is een voorzichtige stijgende lijn bij gerealiseerde IP te zien, waarbij de gerealiseerde IP in de jaren 2019, 2020, 2021 en 2022 is gestabiliseerd, maar wel uitkomt boven het vijfjaarlijkse gemiddelde van € 330 miljoen. Het is de verwachting dat de gerealiseerde IP de komende jaren een stijgende lijn laat zien door onder meer de flinke verhoging van het defensiebudget.
- Van de gerealiseerde IP kwam in 2021 36,7% en in 2022 53,2% bij het MKB terecht.
- Het aandeel defensie-gerelateerde activiteiten bedroeg in 2021 85% en in 2022 88%.
- De uitgevoerde toets door de Auditdienst Rijk (kenmerk 2023-0000275919) betreft uitsluitend de resultaten van het beleid (de tabellen in de openbare rapportage Industrieel Participatiebeleid 2021-2022, plus vertrouwelijke bijlage 1).

Toelichting

Rapportage - Openbaar deel

Achtergrond Industrieel Participatie (IP) - beleid

- Het IP-beleid dient als reparatiemechanisme voor het ontbreken van een level playing field voor de Nederlandse industrie op de (internationale) defensie- en veiligheidsmarkt, die vanwege politieke, economische en veiligheidsbelangen geen open markt is.
- Bij aanschaffingen > €5 mln. door Defensie bepaalt EZK per geval of industriële participatie geëist wordt tegen de achtergrond van een wezenlijk veiligheidsbelang. Dit is mogelijk door toepassing van Artikel 346 VWEU. In de Defensie Industrie Strategie (DIS) zijn prioritaire gebieden en industriële capaciteiten genoemd die hierbij als referentie dienen.

Beleidsmatige uitgangspunten en relevante Europese ontwikkelingen

- De oorlog in Oekraïne heeft de veiligheidssituatie in Europa verslechterd en de instabiliteit vergroot.
- Het Europees Defensie Fonds (EDF) vormt een belangrijk onderdeel van de initiatieven om de zelfredzaamheid van de EU te vergroten en een meer open Europese Defensiemarkt te creëren. Daarnaast heeft de Commissie initiatieven gelanceerd voor gezamenlijke verwerving van defensie materieel.
- Hoewel deze initiatieven van belang zijn voor slagkracht, strategische autonomie en interoperabiliteit, blijft het van belang voor de Nederlandse defensie-industrie hierbij de toegang tot de hoofdaannemers en toeleveranciers te ondersteunen met waarborgen in het Europees instrumentarium.
- Nederland behoudt zich daarnaast het recht voor om de eigen wezenlijke veiligheidsbelangen te beschermen, bijvoorbeeld met het oogmerk om een bepaalde defensiecapaciteit in stand te houden of te ontwikkelen. In deze gevallen kunnen onder bepaalde randvoorwaarden systemen nationaal worden

aangeschaft (bijvoorbeeld marineschepen) of kan bij aankoop in het buitenland IP worden geëist in de vorm van investeringen of opdrachten in de Nederlandse defensiesector. Dit is vastgelegd in de DIS.

Resultaten 2021-2022

- De gerealiseerde 'omzet' van de Industriële Participatie (IP) bedroeg voor 2021 en 2022 respectievelijk € 321 en € 348 miljoen. In vorige jaarrapportages werd er gerapporteerd op basis van een streefwaarde voor de prestatie-indicator voor de invulling van IP- verplichtingen in de begroting van EZK. Dit cijfer betrof het voortschrijdend 5-jaars gemiddelde dat aan zgn. 'IP-claims' wordt goedgekeurd. Vanaf 2017 is er echter geen prestatie-indicator voor het IP-beleid meer in de begroting opgenomen. Deze indicator past niet meer in de huidige opzet van de begroting. Ten opzichte van de afgelopen jaren is een voorzichtige toename van gerealiseerde industriële participatie waarneembaar. Het is de verwachting dat deze toename zal doorzetten. De belangrijkste oorzaken zijn:
 - door de aanzienlijke verhoging van het defensiebudget de komende jaren meer materieel door het ministerie van Defensie worden aangeschaft waardoor er nieuwe IP-verplichtingen zullen ontstaan.
 - de huidige DIS biedt meer aanknopingspunten voor IP dan de DIS uit 2013.
- Bij de invulling van de verplichtingen waren in 2021 en 2022 ruim 144 Nederlandse bedrijven betrokken, waarvan een groot gedeelte behoort tot het MKB. Gemeten naar financieel volume bedroeg het percentage MKB 36,7% in 2021 en 53,2% in 2022. Omdat de bedrijven uit de categorieën met meer dan 250 werkzame personen ook vaak delen van opdrachten uitbesteden bij kleinere bedrijven, zal het reële percentage van de IP dat is terechtgekomen bij het MKB nog iets hoger liggen.
- In 2021 is 85% en in 2022 is 88% ingevuld met defensie-gerelateerde activiteiten. Dit percentage zal naar verwachting de komende jaren verder oplopen tot 100% vanwege het uitfaseren van de oude compensatie-overeenkomsten waarin civiele activiteiten nog zijn toegestaan.
- In 2021 zijn 9 nieuwe overeenkomsten afgesloten met een waarde van € 794 miljoen en aanvullingen op bestaande overeenkomsten met een waarde van € 94 miljoen. In 2022 zijn 6 nieuwe overeenkomsten afgesloten met een waarde van € 87 miljoen en aanvullingen op bestaande overeenkomsten met een waarde van € 17 miljoen.

Rapportage - Vertrouwelijk deel

Naast de openbare rapportage zijn er 3 vertrouwelijke bijlagen:

- De eerste bijlage betreft een overzicht waarin de (kwantitatieve) gegevens worden verstrekt over alle individuele compensatie- en IP-overeenkomsten.
- De tweede bijlage geeft (kwalitatief) inzicht in enkele aansprekende activiteiten die in 2021 en 2022 zijn gerealiseerd.
- De derde bijlage bevat een overzicht van alle Nederlandse bedrijven en instellingen die in 2021 en 2022 van het beleid hebben geprofiteerd.